

VÄRMLAND UTSIKT

**LÄNSSTYRELSENS TIDNING FÖR LANTBRUKARE I VÄRMLAND
NUMMER 3 SEPT 2012**

Ur innehållet bl a

Lyckat samarbete minskar fågelskador - sid 2-3

Gårdsreportage Segmons gård - sid 6-7

Kurser sid 8-11

Proteintävling - sista sidan

Lyckat samarbete minskar fågelskador

I år har betesåkrarna varit välbesökta. Gunnar Nilsson (tv), från Länsstyrelsen och Ingemar Larsson konstaterar att betesåkern ligger väl placerad vid en vall som fungerar som landningsbana för tranorna och ett dike där de kan bada.

I trakterna runt Sunne jobbar man gemensamt för att minska skadorna på lantbruksgrödor orsakade av fåglar.

När det gäller fåglar runt sjön Björken i Sunne är det tranorna som gör störst skada i lantbruksgrödor. Lantbrukare och markägare i området försöker gemensamt minska skadorna med hjälp av fågelbetesåkrar och olika skrämselfätgar.

Tranor har ökat och minskat

Patric Gullström är fritidsornitolog och har följt och räknat fåglar i Sunne med omnejd under många år. Patric kan konstatera att antalet tranor har

fördubblats mellan åren 2007 och 2010 från cirka 800 till 1600 individer. En av orsakerna till ökningen kan vara att sjön Björken har restaurerats och att fler fåglar sökt sig dit på grund av bättre förhållanden.

2011 minskade dock antalet fåglar med cirka 500. Det är svårt att ge en förklaring till minskningen. Kanske beror det på att antalet häckningsplatser blivit färre och att fåglarna söker föda på andra platser.

Grågås

I området runt Björken observerades bara 20-30 grågåspar under sommaren 2011. Antalet individer ökade i augusti-september till ca 1100. Till

skillnad från tranan får grågåsen jagas. Länsstyrelsen kan inte betala ut ersättning för skador orsakad av grågås.

Betesåkrar

Tranan är en fredad art, alltså måste de lockas och skrämmas från åkarna. En av eldsjälarna i Sunne som arbetar för att minska problemet med fågelskador är Ingemar Larsson.

– Vi har anlagt två betesåkrar, varav en hemma hos mig, berättar Ingemar. Det är viktigt att en betesåker ligger väl placerad. Hos Ingemar har man valt en öppen plats med en bäck som rinner förbi. Där kan tranorna lätt landa och de utnyttjar gärna

▶ bäcken för bad. Åkrarna är sådda med korn som tröskas tidigt och med mycket spill.

– I år har vi sått vanligt korn av sorten Gustav, fortsätter Ingemar. Men det kan vara en fördel att välja ett sexradskorn som mognar tidigare än de vanliga sorterna. Syftet är att betesåkrarna ska locka till sig fåglarna, så att de väljer att äta där istället för på andra åkrar. Det räcker tyvärr inte med det. Åtgärden måste kombineras med skrämsel och utfodring med extra korn direkt efter sådd. Det är viktigt att vänja fåglarna vid var maten finns och det kan ta några år.

Hulkar, käppar och skott

Skrämma fåglarna kan man göra på flera olika sätt. Vanliga nyårsraketer fungerar bra liksom skott, käppar, speglar och så kallade hulkar. En hulk är en uppblåsbar fågelskrämma som för oväsen med jämna mellanrum. Från och med i år finns fyra naturbevakare på Länsstyrelsen som åker ut i fält och skrämmer.

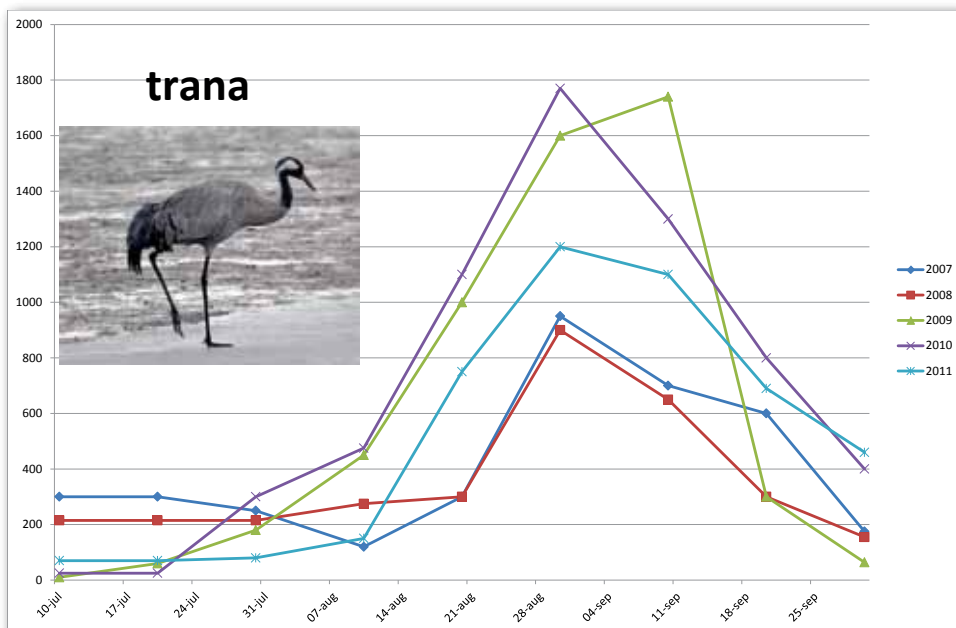
Samarbete och tålamod

Ingemar och hans grannar gör ett gediget arbete för att minska problemen med fågelskador.

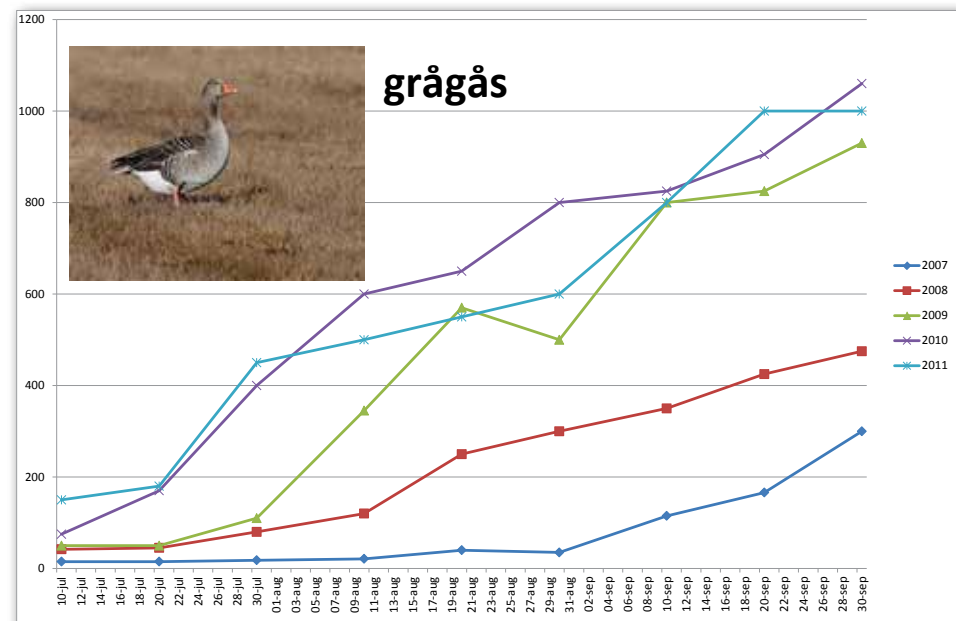
– I fjol lyckades vi bra med att skrämna sommartranorna från fälten, säger Ingemar, men hösttranorna blev ett problem, särskilt i Backa. I år har vi därför engagerat några grannar i området som inte är lantbrukare. De har hållit ett extra öga på tranorna och skrämt dem när de besökt "fel" åkrar. Nästa år hoppas de på att kunna anlägga en betesåker även i Backa. Betesåkrarna har varit välbesökta i år och en tredje åker i Backa kanske hjälper till att minska problemen ytterligare.

Fågelskador på lantbruksgrödor är ett tråkigt och ökande problem i länet. Ingemar tycker att han har lärt sig mycket om fåglarna och deras beteende under de år han har jobbat med skrämsel. Han kan konstatera att det krävs ett gott samarbete och mycket tålamod för att minska problemen med fågelskador.

Malin Eliasson 054-19 72 12

Förekomst av trana i Björkenområdet 2007-2011
Sammanställt av Patric Gullström.

Förekomst av grågås i Björkenområdet 2007-2011.
Sammanställt av Patric Gullström.

Ring i god tid
Om förebyggande åtgärder vidtagits utan resultat kan ersättning betalas ut för skador av fredat vilt. Ring till Länsstyrelsen direkt om du vill ha en skada besiktigad, så att besiktningsmännen hinner åka ut i god tid innan skörd. Om grödan redan är skördad kan ersättning inte betalas ut.

Gödsel – en resurs värd att ta tillvara

Många är de gödselhögar som ligger utanför ladugårdar och stallar år efter år. Förutom att de är en outnyttjad resurs så kanske de bryter mot miljökraven i den svenska lagstiftningen och även mot tvärvillkoren.

Om du har djur måste du tänka på att kraven på lagringskapacitet för stallgödsel ska uppfyllas. Vad som krävs beror på vilken djurhållning du har, antalet djur och var du bor. Besättningar med mindre än 10 djurenheter har generellt inget krav på lagringskapacitet i Värmland. Det är dock lika viktigt att gödseln placeras så att det inte sker någon avrinning eller något läckage av gödsel eller förorenat vatten till omgivningen. Ett lagringsutrymme kan vara en platta på mark, en gödselbrunn, eller den stallyta som en djupströbädd ligger på.

Tillräcklig spridningsareal?

Grundregeln är att stallgödsel och andra organiska gödselmedel inte får tillföras i större mängd än vad som motsvarar 22 kg fosfor per

hektarspridningsareal och åri genomsnitt under en femårsperiod. All åkermark förutom träda kan räknas som spridningsareal och den ska vara tillgänglig för spridning. Om du inte har tillräckligt med spridningsareal kan det vara aktuellt att upprätta ett gödselavtal med något annat lantbruksföretag som har behov av mer stallgödsel. Dokumentera all bortförsel av stallgödsel och andra organiska gödselmedel.

Dokumentera inköp av växtnäring

Att ta emot eller köpa in stallgödsel kan vara aktuellt för rena växtodlingsgårdar eller för gårdar med lite djur. Det är en fördel att föra in stallgödsel för att bibehålla bördigheten, särskilt på marker som brukats länge utan någon tillförsel av organiskt material.

Om du tar emot stallgödsel i ditt jordbruksföretag ska du anteckna följande:

- gödselslag (till exempel stallgödsel, fruktsaft, avloppsslam)
- mängd
- vem gödseln kommer ifrån
- vilket datum du tagit emot gödseln
- vilken mängd totalfosfor gödseln motsvarar. Dessa uppgifter kan ersättas med uppgifter om vilket djurslag och vilket antal djur som gödseln kommer ifrån.

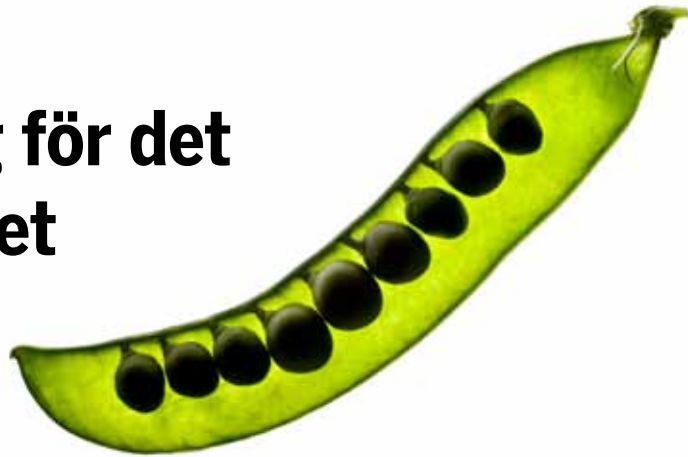
För att få reda på vad som gäller i ditt område kan du kontakta miljöförvaltningen i din kommun eller Länsstyrelsen.

Emma Mickelin 054-19 72 84

Ta vara på gödseln, den är en resurs.

LRF slår ett slag för det svenska proteinet

I Sverige importerar vi en stor del av det proteinfoder som vi använder men det skulle inte behöva vara så. Med en höjning av kvaliteten på vallen och en ökad odling av proteingrödor skulle vi kunna vara helt självförsörjande på protein. För en del finns det dessutom pengar att tjäna med mer egenproducerat foder på gården.

39 procent av det proteinfoder som vi ger till våra djur är producerat i Sverige och resten importerar vi från övriga världen. Genom en höjning av råproteinhalten i halva arealen vall från 13 procent till 16 procent skulle vi istället till 67 procent vara självförsörjande på protein. Om vi dessutom skulle maximera odlingen av proteingrödor som åkerbönor, raps och ärter skulle vi kunna täcka hela vårt behov.

Odlingen av baljväxter har ökat på senare år och det finns potential för ytterligare ökning av odlingen. Förra året odlades 132 000 hektar oljeväxter, ärter och åkerbönor i Sverige. En areal som kan vara 146 000 hektar större utan att vallarealen behöver påverkas. Många län i södra Sverige skulle kunna bli helt självförsörjande på protein om proteinhalten i vallen ökade något och om odlingen av balj- och oljeväxter maximerades.

I den nya boken Goda affärer med nära protein får du bra information om proteingrödor.

Många tjänar ekonomiskt på att byta ut sojan mot egenproducerat. Grisföretagaren Nils Peterson på Malma Lillgård utanför Linköping sparar ca 15 kr per gris på att använda sin egenodlade åkerböna istället för soja.

Ny bok om protein

Nu ger LRF ut boken Goda affärer med nära protein och i den kan man läsa om rådgivares tips, odlingskalkyler för proteingrödor och råd kring odling och utfodring. Boken kan beställas på 08-550 949 80 eller info@distributionservice.se. Uppge beställningsnummer 42185.

En DVD som innehåller tre kortfilmer om bönder som producerar sitt eget protein kan beställas genom att kontakta Helena Allard: helena.allard@lrf.se, tel. 08-787 51 80.

Aktiviteter för producenter kommer att ske runtom i landet även under resten av 2012. Håll ögonen öppna för mer information på LRF:s regioners hemsidor eller kontakta LRF:s företagarcoacher.

Du kan också tävla med ditt bästa proteintips och vinna 10 000 kr. Gå in på sidan www.lrf.se/proteintipset för mer information.

Projektet är ett samarbete med Svensk Mjölk och Ekologiska Lantbrukarna.

Helena Allard, LRF
08-787 51 80

Segmons gård - Proteingrödor är en bra affär

Att odla oljeväxter, åkerbönor och ärter kan på många gårdar vara en bra affär. Dessa proteingrödor är ofta positiva i växtföljden och de minskar behovet av mineralgödsel.

Hans Johnsen som driver Segmons gård i Grums kommun har många års erfarenhet av odling av proteingrödor. Redan vid övertagandet av gården 1998 odlades ekologiska proteingrödor. Från början odlade Hans mycket höstrybs, men på senare år har det blivit mer raps, ärter och åkerbönor.

Hålla marken i trim

Det viktigaste för att odlingen ska fungera är att jordarna mår bra.

– Jag försöker att ha väl-dränerade marker med rätt pH och en väl planerad växtföljd, berättar Hans. Han gör en växtnäringsbalans varje år. Då får han reda på om det råder överskott eller underskott på kväve, kalium och fosfor på gården. Med hjälp av växtnäringsbalansen planerar han sedan årets gödsling.

Gårdsfakta Segmons gård, Grums

Drivs av:

Hans Johnsen

Odlar: Ekologisk grynhave, foderkorn, maltkorn, höstvetete, raps, klöverfrö, ärter, åkerbönor och i år ett mindre fält med solrosor.

Areal: Ca 500 hektar, varav 200 ha egen mark och 300 hektar arrenderad. 90 ha skog.

Åkerböna- en bra gröda

Hans tycker att åkerböna är en bra gröda. Den grov vid låga temperaturer och kan därför sås tidigt, vilket är bra blöta år. Åkerbönona konkurrerar bättre mot ogräs än ärter, men båda grödorna radhackas. Vid skörd drösar bönan inte lika lätt som ärter, vilket gör att man kan vänta med skörden längre. Nackdelen med åkerböna är att man inte hinner med någon höstsädd, eftersom den mognar sent. Svårigheten med odlingen har flera år i rad varit den rikliga nederbörden.

– Åkerbönona har mognat senare och det har varit svårt att ta sig ut på åkrarna i tid, berättar Hans.

Övriga grödor på gården

Höstvetete, grynhave och klöverfröna odlas på kontrakt och resten säljs mestadels till ekologiska mjölkbönder i närheten. En del av ärterna har sålts till grisproducenter. Det som inte säljs på kontrakt torkas på gården.

– I år är det ännu svårt att säga hur stor avkastningen kommer att bli, men troligen som ett normalt år. Det såg väldigt bra ut fram till midsommar, men sen blev det blött och ogräset började komma, så nu får vi se hur skörden blir. Varje år tänker man att det ska bli ett nytt toppår, men det är alltid i efterhand man vet hur man skulle ha gjort, säger Hans.

Producerar egen rapsolja

På Segmons gård produceras också kallpressad rapsolja. Oljan pressas på gården och transporteras sedan vidare för försäljning. I dagsläget säljs ungefär 15 000 halvliters flaskor per år och produktionen har ökat något

under de senaste fem åren. Rapsoljan säljs till butiker runt om i Värmland, där COOP Värmland säljer ungefär hälften av produktionen under sitt närproducerade märke Nätsgårds.

Rapskakan som blir över är ett intressant foder för mjölkkor och den har sålts till ekologiska mjölkbönder i Värmland. Proteingrödorna som odlas på gården ger ett viktigt inslag i den ekologiska växtföljden och dessutom ett välkommet tillskott i många värmländska foderstater.

Petra Umeland 054-19 72 14

Kallpressad rapsolja pressas på gården och säljs i butiker runt om i länet.

Överst: Hans Johnsen i odlingen av åkerböna. Odlingen av proteingrödor på Segmon bidrar till att fler värmländska gårdar kan köpa närproducerat protein. Segmons gård. Nederst tv: åkerböna. Nederst th: solros.

Lär dig mer!

Djurhållning och växtodling

Vågar du väga och mäta?

Idag finns teknik som enkelt kan hjälpa lantbruket att förbättra produktionen genom att analysera och mäta insatser och resultat. Företag och rådgivare visar utrustning, metoder och motiven för att använda tekniken. Läs mer på Kompass, kod 16626.

Tid: 19 okt, kl 9.00-15.00

Plats: Vikens nöcentrum, Falköping

Kostnad: Kostnadsfritt

Frågor: Emelie Svensson, LSTO

Anmälan: Ingen anmälan krävs

Växtnäringsbalans

Att ha en aktuell växtnäringsbalans är ett krav när du är ansluten till vissa certifieringsorgan, söker stödet miljöskyddsåtgärder eller är ansluten till Sigill.

Vi hjälper dig att göra en växtnäringsbalans för din gård. Med hjälp av den kan du se vilka åtgärder du bör vidta för att hushålla med växtnärings på bästa sätt.

Kontakt: Malin Eliasson, LSTS

Grundkurs Greppa Näringen

Jordbrukets miljöpåverkan och åtgärder som gynnar både miljö och plånbok. Optimalt utnyttjande av kväve och fosfor. Odlingsåtgärder och markens långsiktiga bördighet. Optimera användandet av bekämpningsmedel. Jordbruket och klimatet. Miljötillståndet, miljölagstiftning och miljöstöd. Vad gäller för Värmlands län?

Tid: 8 och 13 nov, kl 9.00-15.00

Plats: Lindås Lamm, Karlstad

Kostnad: 300 kr

Frågor: Anna Bjuréus, LSTS

Anmälan: Senast 25 okt via Kompass (kod 16813) eller till LSTS reception

Utfodring för friska tackor och välväxta lamm

Hullbedömning på tackor och lamm i stallet. Val av fodermedel utifrån näringsinnehållet i hö och ensilage, kraftfoder, foderekonomi, utfodring i praktiken. Tillsammans gör vi en beräkning av foderstat i Elitlamm foder.

Tid: 12 nov, kl 16.00-21.00

Plats: Höglunda gård och Trösta Vårdshus, Kil

Kostnad: 400 kr (exkl moms)

Ansvarig: Karin Granström, HS

Anmälan: Senast 5 nov till HS växel eller HS webbplats

Odling ditt eget foderprotein

Vallen som proteingröda - sortval, skörd, lagring för bästa proteinkvalitet. Odling av åkerböna, raps, ärtor och lupin. Svenskodlat protein i foderstat till mjölkcor och nötkött.

Medverkande: Rolf Spördly SLU, Sofia Kämpe HS Skara, HS Värmland.

Tid: 19 nov, kl 9.30-15.30

Plats: HS, Karlstad

Kostnad: 500 kr (exkl moms)

Ansvarig: Karin Granström, HS

Anmälan: Senast 13 nov till HS växel eller HS webbplats

Inspirationsdag för nötköttsproducenter

Ledningen för Sveriges Nötköttsproducenter berättar om tankarna inför framtiden. Bengt Andreson pratar om framgångsfaktorer i nötköttsproduktionen. Marknad och priser diskuteras med representanter från flera slakterier. Vi hoppas också få besök av Kötthallen i Töcksfors som öppnat filial i med värmländskt kött Stockholm.

Tid: 25 okt, kl 9.30-15.30

Plats: Travrestaurangen, Färjestad

Kostnad: 500 kr (exkl moms)

Ansvarig: Karin Granström, HS

Anmälan: Senast 19 okt till HS växel eller HS webbplats

Lär dig mer!

Ekonomi

Grundkurs Företagsutveckling - Starta eget

Målgrupp är småskaliga livsmedelsförädlare, lantbrukare eller andra med anknytning till lantbruk som vill starta eller utveckla sitt företag. Fungerar även som en kurs i företagsekonomi för ett mindre företag.

Tid: 13 måndagar, kl 17.00-21.00, start 15 okt

Plats: HS, Karlstad

Frågor: Jonatan Dalberg eller Bengt Andreson, HS

Anmälan: Senast 1 okt på HS webbplats

Förenklat bokslut och beskattning

Målgrupp är småskaliga livsmedelsförädlare, lantbrukare och andra med anknytning till lantbruk som har grundläggande kunskaper i bokföring men vill ha fördjupade kunskaper i bokslut och beskattning. Syftet är att ge en förståelse för hur förenklat bokslut upprättas, möjligheter i skattelagstiftningen och att öka förmågan och intresset för att följa företagets ekonomiska utveckling.

Tid: 5 onsdagar, kl 17.00-21.00, start 14 nov

Plats: HS, Karlstad

Frågor: Jonatan Dalberg eller Bengt Andreson, HS

Anmälan: Senast 1 nov på HS webbplats

Ekonomisk uppföljning ungnöt/diko

Grupprådgivning med max 6 företag. Deltagarna gör en ekonomisk uppföljning av sin nötköttsproduktion och tar fram nyckeltal för produktionen. Målet är att hitta åtgärder för att förbättra lönsamheten i produktionen.

Tid: 3 torsdagar kl 10.00-15.00 i okt-nov

Plats: HS, Karlstad

Frågor: Bengt Andreson, HS

Anmälan: Senast 1 okt på HS webbplats

TILLGÅNGAR
DEBET
KREDIT
SKULDER

Att prissäkra spannmål och foder på råvarubörs

Marknadspriserna på spannmål och foder varierar kraftigt mellan åren. För att minska prisosäkerheten finns det möjlighet att prissäkra priset på spannmål både som säljare och köpare. På kursen går vi igenom möjligheterna och fördelarna med att prissäkra på spannmålsbörsen.

Tid: 24 okt, kl 10.00-15.00

Plats: HS, Karlstad

Frågor: Bengt Andreson, HS

Anmälan: Senast 1 okt på HS webbplats

Skafferiet

Seminarie serie för nystartare

Är du intresserad av småskalig livsmedelsproduktion och har en idé om vad du vill göra? Kursen ger dig kunskap om branschen, möjlighet att bearbeta din affärsidé och att göra en affärsplan. Efter kursen har du underlag för att kunna värdera om och hur du vill gå vidare.

Tid: 7 kurstillfällen under hösten/vintern, start 17 okt

Plats: HS, Karlstad

Kostnad: 1 600 kr (exkl moms)

Frågor: Margareta Edsgård, HS

Anmälan: Senast 3 okt till HS Växel eller på HS webbplats

Inspirationsresa till Kosters trädgårdar

Är du intresserad av mat, turism och småskalig odling? HS planerar en inspirationsresa till Kosters Trädgårdar i Bohuslän där vi guidas runt i trädgården. Därefter ett miniseminarium om bl.a. turism och permakultur. Middag innan båtfärd tillbaka till Strömstad.

Tid: 30 okt, kl 7.30- ca 23.00

Plats: Avresa från HS, Karlstad

Kostnad: 600 kr (exkl moms)

Frågor: Margareta Edsgård och Eva Nilsson, HS

Anmälan: Senast 16 okt till HS Växel eller via HS webbplats

Maten och reglerna

En heldag om det aktuella inom livsmedelslagstiftningen samt egenkontroll för de som ska starta eller som nyss har startat småskalig livsmedelsproduktion. Kursen ingår i seminarie serien men är även öppen för övriga livsmedelsföretagare.

Tid: 15 nov

Plats: HS, Karlstad

Kostnad: 650 kr (exkl moms)

Frågor: Margareta Edsgård, HS

Anmälan: Senast 1 nov till HS Växel eller HS webbplats

Lär dig mer!

Skog

**Skogsstyrelsen anordnar följande aktiviteter under oktober månad.
Målgrupp samtliga aktiviteter: Skogsägare och aktörer inom skogsbruket.**

Skogsstyrelsens kurs **Beställa klimat- anpassade skogsbrukstjänster**

Deltagarna ska få ökade kunskaper om klimatförändringarnas betydelse och öka medvetenheten om behovet av ett långsiktigt perspektiv i alla beslut som rör den egna skogen. Kursen ger också kunskap om hur egna mål omsätts i praktiken vid beställning av skogliga tjänster.

Tid: Teori 2 okt, kl 17.00-20.00
Ute 3 okt, kl 10.00-15.00
Plats: Karlstad

Tid: Teori 4 okt, kl 18.00-21.00
Ute 5 okt, kl 10.00-15.00
Plats: Kristinehamn

Tid: Teori 3 okt, kl 18.00-21.00
Ute 6 okt, kl 9.00-14.00
Plats: Torsby

Kostnad: Ingen avgift
Anmälan: Ring Monica Lundell, SKS, för att höra om det finns platser kvar

Träff ute i skogen

Skogsstyrelsen anordnar en träff där röjningsfrågor står i fokus. Hur står sig tall och gran i framtiden? Lövetts roll. Ökar risken för skador (vilt, svamp, insekter) i ett förändrat klimat? Samarrangemang med Stora Enso.

Tid: 5 okt, kl 11.00-15.00
Plats: Gräs, Sunnemo
Kostnad: Ingen avgift

Anmälan: Senast 1 okt till Monica Lundell, SKS

Träffar med klimatförändringar i fokus

Kvällen handlar om hur klimatförändringar kommer att påverka skogen. Föreläsare från SMHI kommer att delta. Kostnadsfritt.

Tid: 4 okt, kl 17.00-21.00

Plats: Arvika

Anmälan: Senast 1 okt till Monica Lundell, SKS

Tid: 5 okt, kl 8.00-12.00

Plats: Sunne

Anmälan: Senast 2 okt till Monica Lundell, SKS

Tid: 25 okt, kl 17.00-21.00

Plats: Karlstad

Anmälan: Senast 17 okt till Monica Lundell, SKS

Skogsträff med Skogsstyrelsen om **Skogsbruk och vatten**

Hur ska du på ett effektivt och skonsamt sätt sköta din skog intill sjöar och vattendrag? Här har du chansen att uppdatera dina kunskaper om: Miljöhänsyn vid vattendrag (goda exempel); Skogsdikning (dikesrensning, skyddsdikning m.m); Hur man undviker körskador.

Tid: 31 okt, kl 12.00-16.00

Plats: Filipstad med omnejd

Kostnad: Ingen avgift

Anmälan: Senast 23 okt till Monica Lundell, SKS

Bussexkursion: Skogsbruk i ett förändrat klimat

Vi gör stopp vid intressanta exkursionspunkter och deltar i seminariet "Skogens nya roll - outnyttjad potential för klimatnytta, ekonomi, skogsägare och samhälle" som anordnas i Torsby av Global Kunskap. Skogens nya roll ur det stora skogsföretagets och forskarens synvinkel. Skogens värde och nytta ur ett nytt perspektiv där skogsråvara på sikt kan ersätta fossila produkter.

Begränsat antal deltagare

Tid: 19 okt, kl 9.00-17.30

Plats: Start Gräsdalen, Karlstad - Torsby - Karlstad

Kostnad: Ingen avgift

Anmälan: Till Monica Lundell, SKS först till kvarn

Lär dig mer!

Övrigt

Trädgårdsskötsel

Deltagarna ska efter kursen kunna identifiera skötselbehov och välja åtgärder för att på kort och lång sikt avhjälpa brister i planteringar och andra grönytor. För lantbrukare och landsbygdsföretagare med intresse för och möjlighet att utföra entreprenaduppdrag inom trädgårdssektorn.

Tid: 9, 10, 16, 17, 18 okt, kl 8.30-15.40

Plats: HS, Karlstad

Kostnad: 1 000 kr (exkl moms)

Frågor: Per Brunström eller Tord Näslund, HS

Anmälan: Senast 28 sept till HS växel eller HS webbplats

Maskinsamarbete

Vi fokuserar på hur vi kan bli effektivare genom maskinsamarbete. Vilka är vinsterna, vad är viktigt att tänka på, vilka problem måste lösas mm.

Plats: HS, Karlstad

Tid: Nov, 1 dag, kl 10.00-15.30

Frågor: Daniel Hedeås och Ulrica Broström, HS

Anmälan: HS växel

Ledarskap och personalledning

Kursen vänder sig till er med lantbruk eller landsbygdsföretag som vill utveckla ledarskapet och organisationen i företaget för att få bättre lönsamhet och ökad arbetsglädje och trivsel.

Tid: 4 tillfällen, dagtid under hösten

Plats: HS, Karlstad

Frågor: Bengt Larsson eller Bengt Andreson, HS

Anmälan: Senast 1 nov till HS Växel eller HS webbplats

Seminarie serie:

Alternativa energikällor

Ett ökat oljepris och ett kraftigt varierande elpris gör det aktuellt att fundera kring alternativa el- och bränslekällor. Problemställningar kring gårdens energi- och värmeförsörjning, räkneexempel och ekonomi för olika lösningar. Tre träffar med följande teman: Alternativa bränslen (halm, flis m.m.); Vind- och vattenkraft; Solceller.

Tid: November

Pris: 300 kr (exkl moms)

Frågor: Jonatan Dalberg, HS

Anmälan: HS växel

Anmälan och kontakt

HS - Hushållningssällskapet

Besöksadress: Ventilgatan 5, Karlstad
Växel: 054-54 56 00

Webbplats: www.hush.se/s

Bengt Andreson 054-54 56 20

Ulrica Broström 054-54 56 30

Per Brunström 054-54 56 16

Jonatan Dalberg 054-54 56 54

Margareta Edsgård 054-54 56 25

Karin Granström, 054-54 56 17

Daniel Hedeås 054-54 56 06

Bengt Larsson 054-54 56 00

Eva Nilsson 054-54 56 08

Tord Näslund 054-54 56 15

Samtliga går även att nå genom HS växel

LSTS - Länsstyrelsen Värmland

Växel: 054-19 70 00

Reception - anmälan 054-19 71 05

Anmälan via www.kompass.lrf.se

Sök på kod vid resp kurs

Anna Bjuréus 054-19 72 17

Malin Eliasson 054-19 72 12

LSTO - Länsstyrelsen Västra Götaland

Emelie Svensson 0706-60 57 22

SKS - Skogsstyrelsen

Monica Lundell 0560-68 99 51

monica.lundell@skogsstyrelsen.se

Posttidning B

Länsstyrelsen Värmland
651 86 KARLSTAD

Som mottagare av denna tidning finns du med i ett adressregister hos Länsstyrelsen Värmland

Var med i LRFs stora proteintävling

Var med i slutspurten av LRFs stora tävling Proteintipset! Under sommaren har vi dammsugit Sverige i jakt på gårdsnära idéer om hur odling och användning av närproducerat protein kan öka. Alla tipsare är med och tävlar om 10 000 kronor. De inkomna bidragen bedöms av en kunnig jury och vinnaren presenteras i slutet av året.

Tävlingsbidragen kan vara tips om växtsorter, vallfröblandningar, sådd, gödsling, skörd, lagring eller utfodring. Eller hur man genom samverkan och handel kan öka tillgången till lokalt producerat protein. Du måste inte ha egna djur för att vara med och tävla. Tips som är enkla, nytänkande och bidrar till ökad lönsamhet har störst chans att vinna.

Helena Allard, LRF
08-787 51 80

Raps.

Obs! Lämna in ditt proteintips senast den 14 oktober

Gå in på www.lrf.se/proteintipset så hittar du mer information och även ett tävlingsformulär. Sista inlämningsdatum är framflyttat till den 14:e oktober. Välkommen med ditt bidrag!

Länsstyrelsen Värmlands tidning för lantbrukare i Värmland

Utgivare: Länsstyrelsen Värmland, 651 86 KARLSTAD
Utkommer med 4 nummer per år

E-post: varmland@lansstyrelsen.se. **Ansvarig utgivare:** Malin Eliasson 054-19 72 12

Redaktion: Emma Mickelin, Roger Bergqvist, Malin Eliasson, Maria Sundqvist, Petra Umeland

Formgivning: Birgitta Skager

Foto: Länsstyrelsen Värmland, Hedeås Lantbruk, Sandra Kylbrant

Tryck: Elanders Sverige AB **Upplaga:** 4 125 ex. **Publ nr:** 2012:23

Vårt adressregister för tidningen Utsikt ändrar vi själva. Därför är det viktigt att du meddelar adressändringar till: Länsstyrelsen Värmland, Lantbruk/tidningen Utsikt, 651 86 Karlstad.

Tel: 054-19 70 00 eller e-post: varmland@lansstyrelsen.se märkt "Lantbruk/tidningen Utsikt".

Länsstyrelsen Värmlands webbplats hittar du på www.lansstyrelsen.se/varmland.

Länsstyrelsen
Värmland

EUROPEISKA UNIONEN